

Autor programu:
Marzena Kwiecień

Plastyka

Program nauczania dla klas

4 - 7

szkoły podstawowej

Recenzent programu:
mgr Agnieszka Maślak,
nauczyciel dyplomowany plastyki i muzyki,
Szkoła Podstawowa w Skarżysku-Kamiennej

Spis treści

I. Informacje ogólne	4
II. Szczegółowe cele edukacyjne – kształcenia i wychowania	7
III. Treści edukacyjne	8
IV. Procedury osiągania celów	16
V. Przewidywane osiągnięcia ucznia	16
VI. Ocena osiągnięć ucznia	18

I. Informacje ogólne

Program stanowi propozycję dla nauczycieli plastyki w klasach 4–7 szkoły podstawowej. Jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (DzU z dnia 24 lutego 2017 r., poz. 356).

Struktura programu uwzględnia wszystkie niezbędne w projektowaniu pracy dydaktycznej elementy, do których zaliczają się szczegółowe cele edukacyjne – kształcenia i wychowania, treści nauczania, procedury osiągania celów, opis założonych osiągnięć ucznia oraz propozycje metod ich oceny.

Cele i treści programowe dopasowane są do możliwości percepcyjnych i intelektualnych uczniów klas 4–7. Program zawiera cele edukacyjne adekwatne do zakładanych osiągnięć ucznia.

Treści edukacyjne połączone są w bloki problemowe oparte na spiralnej metodzie nauczania – najpierw podawane są wiadomości logicznie i znaczeniowo nadrzędne wobec kolejnych, następnie są one powtarzane, rozszerzane i utrwalane w kolejnych klasach. W klasach 4 i 5 uczeń systematycznie poznaje język sztuk plastycznych, jednocześnie zdobywając wiedzę o podstawowych problemach plastycznych osadzonych w dziedzinach sztuki (takich jak: rysunek, malarstwo, architektura, rzeźba, grafika, sztuka użytkowa, fotografia, film, teatr). W klasie 6 i 7 zagadnienia treści i formy dzieł sztuki z różnych epok ujęte są problemowo z uwzględnieniem opisów dzieł rysunkowych, malarskich, rzeźbiarskich i architektonicznych reprezentatywnych dla najważniejszych epok, stylów i kierunków w sztuce. Bardzo istotnym elementem programu jest aktywność plastyczna ucznia i nabyte umiejętności. Układ treści edukacyjnych można dostosowywać do pracy z zespołami uczniowskimi o zróżnicowanym poziomie rozwoju intelektualnego i społecznego. Konstrukcja programu jest elastyczna – nauczyciel może dokonywać modyfikacji i ma pozostawiony margines swobody działania umożliwiający jego dopasowanie do programu i specyfiki szkoły.

Procedury osiągania celów edukacyjnych uwzględniają różnorodne sposoby, metody i techniki, dzięki którym uczeń przyswoi sobie określoną programem wiedzę oraz zdobędzie zakładane umiejętności, postawy i kompetencje.

Propozycja oceny osiągnięć ucznia zawiera kryteria wynikające z założenia, że nadrzędnym wyznacznikiem szczegółowych metod oceniania są umiejętności i predyspozycje ucznia oraz konkretne uwarunkowania społeczne szkoły.

Komplementarnym elementem programu są następujące **materiały dydaktyczne** umożliwiające jego realizację:

- seria podręczników – Wojciech Sygut, Marzena Kwiecień *Plastyka 4–7*
- seria zeszytów ćwiczeń – Wojciech Sygut, Marzena Kwiecień *Plastyka 4–7*
- seria poradników metodycznych – Małgorzata Czuj, Marzena Kwiecień *Plastyka 4. Przewodnik metodyczny dla nauczycieli* oraz Marzena Kwiecień *Plastyka 5–7. Przewodniki metodyczne dla nauczycieli*.

Treść rozporządzenia MEN dotycząca podstawy programowej przedmiotu plastyka na II etapie edukacyjnym (klasy 4–7 szkoły podstawowej).

Plastyka

Plastyka rozbudza wrażliwość na piękno przyrody i wartości urzeczywistnione w dziełach sztuki, zachęca do indywidualnej i zespołowej ekspresji artystycznej, rozwija wyobraźnię twórczą i kreatywne myślenie abstrakcyjne, przydatne w każdej dziedzinie życia i w edukacji oraz kształci świadomość, że sztuka jest ważną sferą działalności człowieka i przygotowuje do świadomego korzystania z dorobku kultury. Plastyka jest także ważnym elementem wychowania: stanowi wartościową ofertę wypełnienia wolnego czasu, wspiera integrację społeczną uczniów, wprowadza w zagadnienia wiążące się z ochroną dóbr kultury i własności intelektualnej, traktuje sztukę, jako źródło wzruszeń i nauki, a pracę artystyczną – jako wyraz wiary w siebie i odwagi. Uczy także szacunku dla narodowego i ogólnoludzkiego dziedzictwa kulturowego.

PLASTYKA

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Opanowanie zagadnień z zakresu języka i funkcji plastyki; podejmowanie działań twórczych, w których wykorzystane są wiadomości dotyczące formy i struktury dzieła.

- II. Doskonalenie umiejętności plastycznych – ekspresja twórcza przejawiająca się w działaniach indywidualnych i zespołowych.
- III. Opanowanie podstawowych wiadomości z zakresu kultury plastycznej, jej narodowego i ogólnoludzkiego dziedzictwa kulturowego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Opanowanie zagadnień z zakresu języka i funkcji plastyki; podejmowanie działań twórczych, w których wykorzystane są wiadomości dotyczące formy i struktury dzieła. Uczeń:
 - 1) wykazuje się znajomością dziedzin sztuk plastycznych: malarstwa, rzeźby, grafiki, architektury (łącznie z architekturą wnętrz), rysunku, scenografii, sztuki użytkowej dawnej i współczesnej (w tym rzemiosła artystycznego); rozumie funkcje tych dziedzin i charakteryzuje ich język; rozróżnia sposoby i style wypowiedzi w obrębie dyscyplin; zna współczesne formy wypowiedzi artystycznej, wymykające się tradycyjnym klasyfikacjom, jak: happening, performance, asamblaż; sztuka nowych mediów;
 - 2) rozróżnia cechy i rodzaje kompozycji w naturze oraz w sztukach plastycznych (odnajduje je w dziełach mistrzów, a także w tworach i zjawiskach przyrody); tworzy różnorodne układy kompozycyjne na płaszczyźnie i w przestrzeni (kompozycje otwarte i zamknięte, rytmiczne, symetryczne, statyczne i dynamiczne); ustala właściwe proporcje poszczególnych elementów kompozycyjnych, umiejętnie równoważy kompozycję, wykorzystując kształt i kontrast form;
 - 3) klasyfikuje barwy w sztukach plastycznych; wykazuje się znajomością pojęć: gama barwna, koło barw, barwy podstawowe i pochodne, temperatura barwy, walor barwy; rozróżnia i identyfikuje w dziełach mistrzów i własnych kontrasty barwne: temperaturowe, dopełnieniowe i walorowe; podejmuje działania twórcze z wyobraźni i z zakresu interpretacji natury, uwzględniające problematykę barwy;
 - 4) charakteryzuje i rozróżnia sposoby uzyskania iluzji przestrzeni w kompozycjach płaskich; rozpoznaje rodzaje perspektyw (w tym m.in.: rzędowa, kulisowa, aksonometryczna, barwna, powietrzna, zbieżna); rozpoznaje i świadomie stosuje światłocien, jako sposób uzyskania iluzji przestrzeni; podejmuje działania kreatywne z wyobraźni i z natury, skoncentrowane wokół problematyki iluzji przestrzeni;
 - 5) charakteryzuje pozostałe środki wyrazu artystycznego, takie jak: linia, plama, faktura; wykorzystuje wskazane środki w działaniach plastycznych (kompozycjach z wyobraźni i transpozycji natury);
 - 6) rozróżnia gatunki i tematykę dzieł w sztukach plastycznych (portret, autoportret, pejzaż, martwa natura, sceny: rodzajowa, religijna, mitologiczna, historyczna i batalistyczna); niektóre z tych gatunków odnajduje w grafice i w rzeźbie; w rysunku rozpoznaje studium z natury, karykaturę, komiks, rozumie, czym jest w sztuce abstrakcja i fantastyka; podejmuje działania z wyobraźni i z natury w zakresie utrwalania i świadomości gatunków i tematów w sztuce, stosuje w tym zakresie różnorodne formy wypowiedzi (szkice rysunkowe, fotografie zaaranżowanych scen i motywów, fotomontaż).
- II. Doskonalenie umiejętności plastycznych – ekspresja twórcza przejawiająca się w działaniach indywidualnych i zespołowych. Uczeń:
 - 1) w zadaniach plastycznych interpretuje obserwowane przedmioty, motywy i zjawiska, stosując środki wyrazu zgodnie z własnym odczuciem; w wyższych klasach podejmuje również próby rysunkowego studium z natury;
 - 2) wyraża w pracach plastycznych uczucia i emocje wobec rzeczywistości, a także płynące z inspiracji muzycznych czy literackich (impresja i ekspresja); rysuje, maluje, ilustruje zjawiska i wydarzenia realne i wyobrażone (także w korelacji z innymi przedmiotami);
 - 3) modeluje bryły i reliefy, konstruuje samodzielnie małe rzeźbiarskie formy przestrzenne i bryły architektoniczne, a większe projekty realizuje we współpracy z innymi; tworzy aranżacje przestrzenne z gotowych elementów, stosując układy kompozycyjne właściwe dla uzyskania zamierzonego wyrazu;
 - 4) projektuje graficzne formy użytkowe (zaproszenie, okładka, plakat); kształtuje przestrzenne formy dekoracyjne i scenograficzne – indywidualnie i w zespole; umiejętności te wykorzystuje w przygotowywaniu imprez i uroczystości szkolnych, np. powiązanych z kalendarzem różnego typu świąt;
 - 5) podejmuje próby integracji sztuk, tworząc zespołowo teatr plastyczny (animacja form plastycznych w przestrzeni plus światło i dźwięk) oraz realizując inne rodzaje kreacji z pogranicza plastyki i pokrewnych dziedzin, jak pantomima, taniec, film animowany;
 - 6) stosuje różnorodne techniki plastyczne (proste techniki graficzne, rzeźbiarskie, malarskie, elementy obrazowania cyfrowego fotograficznego i z wykorzystaniem wybranych graficznych programów komputerowych);
 - 7) podejmuje działania z zakresu estetycznego kształtowania otoczenia; projektuje i realizuje formy dekoracyjne, podnoszące estetykę otoczenia (wykorzystuje elementy gotowe, aranżując własny pokój, np. projektując nakrycie stołu na uroczystość rodzinną z wykorzystaniem m.in. dekoracji kwiatowej; uwzględnia zasady estetyki podawania potraw).

III. Opanowanie podstawowych wiadomości z zakresu kultury plastycznej, jej narodowego i ogólnoludzkiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

- 1) zna dziedzictwo kulturowe najbliższego otoczenia, wymienia zabytki i dzieła architektury (historycznej i współczesnej);
- 2) zapoznaje się z twórczością artystów w obrębie „małej ojczyzny”;
- 3) rozumie znaczenie twórczości ludowej; rozróżnia różne jej formy; zna pojęcia sztuka ludowa i etnografia;
- 4) wymienia, rozpoznaje i charakteryzuje najważniejsze obiekty kultury wizualnej w Polsce, wskazuje ich twórców;
- 5) rozpoznaje wybrane, najbardziej istotne dzieła z dorobku innych narodów;
- 6) rozumie i charakteryzuje na wybranych przykładach z różnych dziedzin pojęcie stylu w sztuce;
- 7) wykazuje się znajomością najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki w Polsce i na świecie;
- 8) zna i stosuje zasady prezentacji i upowszechniania dzieł zgodnie z prawem i etyką.

Warunki i sposób realizacji

Zajęcia plastyki mają przede wszystkim rozwijać wyobraźnię i kreatywność, niezbędną w rozwoju osobowości młodego człowieka. Mają także aspekt poznawczy i wychowawczy. Plastykę należy traktować jako szansę integralnego rozwoju, w którym uczniowie nie tylko wyrażają przez sztukę własne odczucia i emocje, ale także uczą się cierpliwości, dyscypliny i samokontroli w trakcie powstawania prac oraz angażują się, poprzez sztukę, w życie społeczne.

Należy pamiętać, że zagadnienia teoretyczne nie mogą dominować nad ćwiczeniami praktycznymi, a plastyka w szkole podstawowej nie powinna zamienić się w regularną historię sztuki. Wszelkie wiadomości dotyczące teorii sztuki oraz jej historii stanowią jedynie uzupełnienie i bazę poznawczą do podejmowanych działań artystycznych. Dzieje sztuki powinny być zatem przedstawiane problemowo, a nie zgodnie z jej historycznym rozwojem.

Bardzo ważną kwestią w nauczaniu plastyki jest planowanie pracy, zgodnie z psychofizycznym rozwojem dziecka. W pierwszym rzędzie dotyczy to treści kształcenia. W klasach IV–VI powinny być wprowadzane zagadnienia z zakresu funkcji i języka plastyki, ujęte w dziale I. Pamiętać jednak należy, że wszystkie zagadnienia teoretyczne, uczniowie przyswajają przede wszystkim poprzez działania praktyczne. W klasach starszych (VI i VII) wiadomości powinny być utrwalane, zgodnie ze spiralnym modelem nauczania, poprzez powracanie do działań twórczych, w których wykorzystywane są zagadnienia dotyczące formy i struktury dzieła. Wiadomości z zakresu kultury plastycznej, jej narodowego i ogólnoludzkiego dziedzictwa kulturowego, opisane w dziale III proponuje się wprowadzić w klasie VII. Natomiast doskonalenie umiejętności plastycznych i ekspresja twórcza dotyczy wszystkich klas II etapu edukacyjnego (z uwzględnieniem możliwości percepcyjnych uczniów). Przejawia się to między innymi w odpowiednim dobieraniu zadań, technik, formatów i czasu realizacji. Należy pamiętać, że im młodsze dziecko, tym więcej zadań powinno się wprowadzać z wyobraźni i pamięci. Jedynie w klasach starszych mogą być wprowadzane ćwiczenia oparte na bezpośredniej obserwacji natury. Z tego powodu zagadnienia związane np. z iluzją przestrzeni, należy wprowadzać w klasach VI i VII. Podobnie różnicowanie technik powinno być ściśle związane z możliwościami psychofizycznymi uczniów oraz z możliwościami bazowymi szkoły. Do działań artystycznych na płaszczyźnie poleca się w klasach młodszych formaty mniejsze, a w klasach starszych sukcesywnie zwiększane.

Ćwiczenia praktyczne powinny być planowane na pojedyncze godziny lekcyjne, w niektórych przypadkach (jedynie w klasach starszych), praca może być kontynuowana na kolejnej lekcji. Przeważać powinny zajęcia w pracowniach szkolnych, w ramach których dominować mają aktywności warsztatowe. W trakcie realizacji programu należy uwzględniać różne formy i metody kształcenia. Powinno się w tym również uwzględnić działania zespołowe, zwłaszcza przy pracach wymagających dużego wkładu i wysiłku. Tego rodzaju działania (realizowane np. w formie projektów edukacyjnych), dają szansę powiązań interdyscyplinarnych i rozwijają różnorodne formy ekspresji twórczej. Pobudzają one sferę emocjonalną, poprzez angażowanie różnych zmysłów. Płaszczyzną wspólną może być na przykład teatr, w którym integrują się języki: literatury (słowo), muzyki (oprawa muzyczna), plastyki (scenografia i kostiumy) i gestu lub przygotowanie uroczystości szkolnych. Warto poszukać tego rodzaju wspólnych płaszczyzn i podjąć współpracę z innymi nauczycielami w ich realizacji. Praca metodą projektu istotna jest szczególnie w klasach starszych.

Lekcje w miarę możliwości powinny być uzupełniane innymi formami zajęć, realizowanymi we wszystkich latach nauki. Ich celem jest m.in. upowszechnianie kultury i współpraca z instytucjami i osobami działającymi na rzecz rozwoju kultury i sztuki. Do takich form należą:

- 1) lekcje w: galeriach, muzeach, obiektach sakralnych, pracowniach twórców;
- 2) wycieczki, w tym zajęcia plenerowe;
- 3) tworzenie wystaw prac własnych, klasowych i szkolnych;
- 4) zwiedzanie wystaw;
- 5) spotkania z artystami;
- 6) poznawanie zabytków i twórców regionu oraz, w miarę możliwości, współtworzenie kultury regionalnej w powiązaniu z instytucjami zajmującymi się upowszechnianiem kultury i sztuki;

7) udział w konkursach plastycznych.

Nauczyciele plastyki mają obowiązek dostosowywania wymagań do indywidualnych potrzeb, możliwości i dyspozycji uczniów. Dotyczy to zwłaszcza uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, których charakteryzuje szczególnie wrażliwość artystyczna i zdolności twórcze. Uczniów przejawiających szczególne pasje artystyczne, należy wspierać w rozwoju.

Istotne znaczenie w rozwoju ma też wychowanie w poczuciu odpowiedzialności i szacunku dla prac własnych i cudzych, w tym dziedzictwa kulturowego. Może się to przejawiać także w tworzeniu zbioru własnych prac, ich dokumentowaniu i zgodnym z prawem publikowaniu. Nauczyciele powinni zwracać uwagę i uwrażliwiać uczniów na ochronę własności intelektualnej i nie dopuszczać do tworzenia plagiatów oraz publikowania m.in. w mediach społecznościowych prac bez zgody twórcy oraz prac przedstawiających inne osoby bez ich zgody (ochrona wizerunku). Powinni też kształtować postawy właściwie rozumianej tolerancji dla twórczości innych osób z uwzględnieniem poszanowania godności człowieka oraz postawy odpowiedzialności za treść i formę własnej twórczości plastycznej.

II. Szczegółowe cele edukacyjne – kształcenia i wychowania

1. Wykazywanie się znajomością podstawowych środków formalnych stosowanych w dziełach plastycznych.
2. Rozumienie pojęć dotyczących dziedzin sztuki i technik stosowanych w twórczości artystycznej.
3. Wykazywanie się wiedzą dotyczącą tematów podejmowanych przez artystów w dziełach sztuki.
4. Posiadanie podstaw wiedzy o stylu w sztuce polskiej i europejskiej.
5. Rozpoznawanie zabytków architektury, rzeźby i malarstwa charakterystycznych dla danej epoki.
6. Dostrzeganie i odkrywanie cech charakterystycznych, sensów dosłownych oraz znaczeń przenośnych zawartych w dziełach sztuk wizualnych.
7. Posługiwanie się terminami i pojęciami ze świata sztuki w sposób celowy i uzasadniony kontekstem.
8. Opisywanie dzieł sztuki oraz najważniejszych osiągnięć, które składają się na polskie i europejskie dziedzictwo kulturowe.
9. Poznawanie różnorodnych narzędzi oraz wykorzystywanie specyficznych właściwości materiałów do otrzymania zamierzonego celu plastycznego.
10. Dostrzeganie różnic oraz podobieństwa barw, kształtów i faktur.
11. Wykazywanie się postawą twórczą i świadomością wizualną, wrażliwością na zmieniające się otoczenie i uświadamianiem sobie własnych myśli, uczuć i spostrzeżeń.
12. Posługiwanie się różnorodnymi środkami ekspresji artystycznej.
13. Rozwijanie w sobie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt i wartościowanie dzieł sztuki oraz osiągnięć plastycznych własnych i rówieśników.
14. Eksperymentowanie, próbowanie, odkrywanie i wykorzystywanie własnych, twórczych sposobów rozwiązywania problemów plastycznych.
15. Wyrażanie treści emocjonalnych powiązanych z subiektywnymi doświadczeniami w indywidualnej twórczości plastycznej.
16. Rozwijanie w sobie wrażliwości na autentyczne piękno natury w mikro- i makroskali poprzez działania plastyczne w plenerze, wykorzystywanie surowców naturalnych.
17. Planowanie, organizowanie i kontrolowanie rezultatów własnej pracy – poczucie odpowiedzialności za własne działania plastyczne.
18. Skuteczne porozumiewanie się z otoczeniem poprzez jasne formułowanie swoich zamiarów, potrzeb i możliwości.
19. Współdziałanie społeczne poprzez interakcje z otoczeniem w trakcie działań plastycznych opartych na pracy w grupie.
20. Wykorzystywanie nowoczesnych środków informacyjnych do poszerzania wiedzy o sztuce, artystach, muzeach itp.
21. Prezentowanie postawy szacunku dla odrębności kulturowej swojego regionu i kraju oraz kultur innych grup społecznych i narodów.
22. Wykazywanie się poczuciem współodpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe.
23. Posiadanie wiedzy o polskiej kulturze i sztuce jako elementarnej części kultury europejskiej.
24. Wykazywanie postawy szacunku dla własności intelektualnej poprzez wrażliwość na różnice między inspiracją a biernym naśladownictwem i kopiowaniem.
25. Aktywne uczestniczenie w kulturze poprzez czynny udział w wydarzeniach kulturalnych szkoły, wizyty w muzeach i galeriach oraz innych ośrodkach życia kulturalnego.
26. Wykazywanie się umiejętnością analizy dzieła sztuki (dostrzegania różnych elementów, porównywania, porządkowania i syntetyzowania informacji zawartych w dziele sztuki plastycznej).
27. Rozpoznawanie elementów stylowych danej epoki i odnajdywanie inspiracji nimi w kulturze wizualnej epok późniejszych oraz współczesnej „rzeczywistości obrazu”.
28. Celowe wykorzystywanie środków formalnych do ekspresji własnej w działaniu plastycznym.
29. Posiadanie motywacji do aktywności twórczej, poszukiwanie własnych rozwiązań problemów plastycznych oraz skuteczne posługiwanie się różnorodnymi możliwościami ekspresji.

30. Prezentowanie postawy odbiorczej – percepcja dzieł sztuki wizualnej poprzez wizyty w muzeach, galeriach, odwiedzanie wystaw czasowych, kontakt z dziełami w najbliższym otoczeniu oraz fotografiami i reprodukcjami w albumach i podręczniku.
31. Wykazywanie się świadomością zmienności zjawiska sztuki i jej powiązania z procesami technologicznymi i cywilizacyjnymi.
32. Wykorzystywanie nowoczesnych technologii (internet, programy graficzne) do wzbogacenia osobistych środków wyrazu plastycznego oraz kontaktu ze sztuką (muzea, galerie, twórczość indywidualnych artystów dostępne w Internecie).
33. Posiadanie świadomości problemów związanych z ochroną środowiska naturalnego – spostrzeganie, obserwowanie i odczuwanie natury oraz jej wpływu na twórczość człowieka.
34. Wykazywanie się umiejętnością twórczego i odważnego wypowiedzania się na tematy plastyczne, inspirowanego własnymi doświadczeniami, wiedzą i reakcjami emocjonalnymi na określone zjawiska.
35. Wartościowanie, porównywanie, tworzenie pojęć, formułowanie sądów w związku z szeroko rozumianą sztuką oraz działalnością plastyczną rówieśników i własną.
36. Wykazywanie się pomysłowością, wyobraźnią, oryginalnością i zdolnością do podejmowania ryzyka niezależnego myślenia.
37. Posiadanie umiejętności aktualizowania wiedzy, twórczego działania, nieustannego kształcenia – samokształcenia, radzenia sobie w nowych, nietypowych, problemowych sytuacjach.
38. Wykazywanie się umiejętnością samodzielnej pracy i poczuciem odpowiedzialności za jej wyniki.
39. Prezentowanie postawy szacunku dla kultury swojego regionu i kraju.
40. Wykazywanie się tolerancją wobec kultury i sztuki innych narodów i grup społecznych.
41. Posiadanie poczucia współodpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe swojego regionu i kraju.
42. Aktywne uczestniczenie w życiu kulturalnym poprzez wizyty w muzeach i galeriach oraz innych ośrodkach życia kulturalnego.
43. Posiadanie wiedzy na temat prawa autorskiego i wykazywanie się postawą szacunku dla własności intelektualnej.

III. Treści edukacyjne

Treści nauczania klasa 4

Tematyka zagadnień	Treści nauczania		Odniesienie do podstawy programowej
	Wiedza o dziedzinach sztuki, formach i technikach plastycznych	Aktywność plastyczna	
Dziedziny sztuk plastycznych – wprowadzenie	Zarys tematyki dotyczącej dziedzin sztuki: rysunek, malarstwo, rzeźbiarstwo, architektura, fotografika, grafika artystyczna, grafika użytkowa, rzemiosło artystyczne, wzornictwo przemysłowe, film, scenografia, sztuka ludowa.		I.1 III.1 III.3
Rysunek	Rodzaje i funkcje kreski w rysunku; techniki rysunkowe; rysunek jako szkic, rysunek jako samodzielne dzieło sztuki; linia – podstawowy środek wyrazu w rysunku; rysunek linearny, światłocieniowy, dekoracyjny, faktura w rysunku; warsztat rysownika: podstawowe narzędzia rysunkowe (ołówek, piórko, węgiel); linia i kreska w przyrodzie. Programy graficzne do tworzenia rysunków.	Szkicowanie, wykonywanie rysunków konturowych, posługiwanie się kreską do tworzenia zróżnicowanych faktur i ornamentów linearnych. Stosowanie różnorodnych narzędzi rysunkowych (piórko, węgiel, ołówek, komputerowe programy graficzne) do tworzenia określonych tematycznie i kompozycyjnie prac plastycznych.	I.1 I.5 II.1 II.6 II.7 III.4 III.5

Malarstwo	Wiedza o barwie; barwy czyste – podstawowe i pochodne, temperatura barw, odcienie barw, koło barw, barwy neutralne, gamy kolorystyczne, plama barwna jako podstawowy środek wyrazu plastycznego w malarstwie; techniki malarskie: akwarela, gwasz, farby olejne, farby akrylowe, witraż, mozaika, fresk; warsztat malarza: sztalugi, paleta, obraz, farba, pędzel. Programy graficzne do malowania.	Ćwiczenia malarskie w uzyskiwaniu różnorodnych plam barwnych. Stosowanie poznanych technik malarskich (gwasz, akwarela, pastel) do tworzenia określonych tematycznie i kompozycyjnie prac plastycznych. Ćwiczenia plastyczne wykorzystujące różnice i podobieństwa barw. Zadania wykorzystujące indywidualne obserwacje dzieci dotyczące barw i ich preferencje barwne. Ćwiczenia malarskie w uzyskiwaniu barw pochodnych, różnego rodzaju odcieni barw i szarości. Kolor jako sposób wyrażania emocji i nastroju; ćwiczenia wykorzystujące język koloru.	I.1 I.3 II.1 II.2 II.6 II.7 III.4 III.5
Rzeźbiarstwo	Rzeźba – kształt, przestrzeń, forma; rodzaje rzeźby: posąg, monument, forma przestrzenna; funkcje rzeźby: dekoracyjna, religijna, pomnik; tradycyjne i współczesne materiały i techniki rzeźbiarskie (drewno, kamień, glina, metal; płaskorzeźba – relief.	Ćwiczenia rzeźbiarskie w glinie (dodawanie), mydle (odejmowanie). Konstrukcje przestrzenne (mobilne i stabilne) wykonywane z różnorodnych elementów naturalnych i sztucznych.	I.1 I.2 I.5 II.1 II.3 II.6 III.4 III.5
Architektura	Typy i funkcje architektury – specyfika obiektów tej dziedziny sztuki; architektura mieszkalna, sakralna, użyteczności publicznej, podstawowe materiały stosowane do tworzenia dzieł architektury; warsztat architekta: projekt architektoniczny, projektowanie wnętrz; architektura krajobrazu; układy kompozycyjne stosowane w architekturze.	Tworzenie prostych makiet, modeli budynków; projektowanie aranżacji wnętrza; wykonywanie przestrzennych układów z brył geometrycznych.	I.1 I.2 I.5 II.1 II.3 II.7 III.4 III.5
Grafika	Pojęcia: matryca, odbitka (rycina) i ich funkcje; grafika – dzieło sztuki w wielu egzemplarzach, metody opracowywania matryc graficznych – druk wypukły, wklęsły i płaski; techniki graficzne – drzeworyt, linoryt, miedzioryt, litografia itd.; grafika komputerowa i specyfika powstawania dzieł grafiki komputerowej; grafika artystyczna/warsztatowa i użytkowa.	Układy kompozycyjne na płaszczyźnie z wykorzystaniem technik graficznych (pieczętki, linoryt, monotypia). Projektowanie przedmiotów codziennego użytku w wybranej technice plastycznej i układzie kompozycyjnym.	I.1 I.5 II.4 II.6 II.7 III.1 III.4 III.5
Sztuka ludowa	Definicja i funkcje sztuki ludowej; artysta ludowy; wybrane dzieła, formy i motywy sztuki ludowej: wzory dekoracyjne wysypywane piaskiem, malarstwo na szkle, rzeźba, grafika religijna, wycinanka, styl zakopiański.	Wykonywanie obrazów, rzeźb, ozdób świątecznych, wycinanek, tradycyjnymi technikami wykorzystywanymi przez artystów ludowych.	I.1 I.2 I.4 I.5 II.1 II.2 II.6 II.7 III.1 III.2 III.3

Środki wyrazu artystycznego – wprowadzenie	Zarys tematyki dotyczącej środków wyrazu artystycznego: kompozycja, kontrast, światło, wolor, gama barwna, perspektywa, linia, faktura, bryła.		I.1 III.4 III.5 III.8
Kompozycja	Kompozycja jako układ elementów na płaszczyźnie (w rysunku i w malarstwie) i w przestrzeni (w rzeźbie i w architekturze); kompozycja rytmiczna kompozycja symetryczna. Układy kompozycyjne w przyrodzie.	Projektowanie kompozycji plastycznych opartych na zasadach symetrii i rytmu. Symetryczne i rytmiczne układy kompozycyjne na płaszczyźnie z wykorzystaniem figur geometrycznych. Wycinanki – symetria jedno- i wieloosiowa.	I.1 I.2 I.5 II.1 II.2 II.6 III.3 III.4 III.5
Kontrast	Pojęcie kontrastu w sztukach plastycznych; barwy kontrastowe; kontrast kształtów i kierunków. Kontrast w środowisku naturalnym, w przyrodzie.	Tworzenie kompozycji malarskich z wyobraźni z zastosowaniem kontrastu barw. Kontrastowe układy brył – komponowanie w przestrzeni.	I.1 I.2 I.3 I.5 II.1 II.6 II.7 III.4 III.5 III.8

Treści nauczania klasa 5

Tematyka zagadnień	Treści nauczania		Odniesienie do podstawy programowej
	Wiedza o dziedzinach sztuki, formach i technikach plastycznych	Aktywność plastyczna	
Grafika użytkowa	Grafika użytkowa i jej praktyczny charakter; komputer jako narzędzie projektowania dzieł grafiki użytkowej. Znak plastyczny jako informacja, obraz pojęcia, rodzaje znaków plastycznych: znaki informacyjne, ostrzegawcze, drogowe; znaki jednoelementowe i wieloelementowe. plakat jako kompozycja obrazu i słowa; funkcje plakatu: informujące, reklamowe, społeczne. Ilustracja; warsztat ilustratora.	Wykonanie wizytówek, zaproszeń, plakatów, znaczków pocztowych, projektów opakowań, reklam, ilustracji Interpretacje plastyczne utworów literackich (poezja i proza) i muzycznych. Projektowanie znaków i symboli.	I.1 I.2 I.5 II.4 II.6 II.7 III.1 III.4 III.5 III.8
Rzemiosło artystyczne i wzornictwo przemysłowe	Rola i funkcje sztuki użytkowej; różnice między rzemiosłem artystycznym a wzornictwem przemysłowym; dzieła rzemiosła artystycznego; dzieła współczesnego designu [dizajnu]; projektowanie ubrań – moda; projektowanie dla przemysłu – samochody, pociągi, maszyny.	Projektowanie przedmiotów codziennego użytku w wybranej technice plastycznej i układzie kompozycyjnym. Projektowanie dekoracji stołu i dekoracji kwiatowych.	

Fotografika i film	Zarys historii i rola fotografii; artysta fotografik; fotografia cyfrowa, fotomontaż; artystyczne i użytkowe funkcje fotografii. Film jako dziedzina sztuki; pojęcia: plan filmowy, kadr; rodzaje i funkcje filmu: fabularny, animowany, dokumentalny.	Układy kompozycyjne na płaszczyźnie oparte na „kadowaniu” wybranego motywu; fotomontaże; wykorzystywanie narzędzi cyfrowych do wykonywania fotografii i krótkich filmów.	I.1 I.2 I.5 I.6 II.1 II.6 II.7 III.1 III.2 III.3 III.8
Teatr i scenografia	Spektakl teatralny jako dzieło wielu twórców; formy teatru, rodzaje sztuk teatralnych; scenografia jako sztuka kształtowania przestrzeni sceny za pomocą różnorodnych środków plastycznych.	Tworzenie rekwizytu teatralnego. Tworzenie „żywych” obrazów i inscenizacji opartych na wybranym dziele plastycznym, muzycznym lub literackim.	I.1 I.6 II.2 II.5 II.6 III.1 III.6 III.8
Środki wyrazu artystycznego – kreska i faktura	Funkcje i sposoby operowania kreską w rysunku; rysunek jako szkic geometryczny uwzględniający trzy wymiary; rysunek światłocieniowy. Pojęcie faktury w naturze i w sztuce; funkcja faktury w dziele.	Tworzenie szkiców geometrycznych. Tworzenie kompozycji światłocieniowych. Improwizowanie zestawień fakturalnych i kompozycyjnych z różnych materiałów (głina, plastelina, kolaż, frotaż).	I.1 I.5 II.1 II.6 III.4 III.5
Środki wyrazu artystycznego – barwa	Akcent kolorystyczny i dominanta; barwy czyste i złamane; barwy kontrastowe; nasycenie koloru. Rodzaje plam barwnych w malarstwie.	Kolor jako sposób wyrażania emocji i nastroju; ćwiczenia wykorzystujące język koloru – barwy czyste i złamane, kontrastowe.	I.1 I.3 II.1 II.2 II.6 II.7 III.4 III.5
Środki wyrazu artystycznego – światło	Gradacja i walor, plamy walorowe w obrębie danej barwy. Światło i barwy; światło rozproszone, kierunkowe i punktowe; naturalne i sztuczne źródła światła. Witraż i mozaika.	Obserwacja różnic walorowych w naturze i w dziełach sztuki; ćwiczenia rysunkowe i malarskie w uzyskiwaniu różnorodnych walorów.	I.1 I.3 I.4 I.5 I.6 II.1 II.2 II.6 III.4 III.5
Środki wyrazu artystycznego – kompozycja i przestrzeń, perspektywa	Rodzaje kompozycji: – kompozycja otwarta i zamknięta – kompozycja statyczna i dynamiczna – kompozycja asymetryczna, układ diagonalny. Pojęcie perspektywy; perspektywa pasowa, barwna, malarska i powietrzna, układ kulisowy.	Projektowanie kompozycji plastycznych opartych na określonych zasadach. Ćwiczenia w stosowaniu metod tworzenia iluzji przestrzeni na płaskiej powierzchni – stosowanie perspektywy (powietrznej, barwnej) oraz układu kulisowego w działaniach plastycznych.	I.1 I.2 I.4 II.1 II.2 II.6 III.4 III.5

Treść dzieła sztuki – tematy w malarstwie, rysunku i rzeźbie	Portret i autoportret. Martwa natura. Pejzaż (weduta, marina, nokturn). Scena historyczna i religijna. Scena rodzajowa.	Ćwiczenia w portretowaniu i wykonywaniu autoportretów. Temat, a układ kompozycyjny i dobór odpowiedniej techniki plastycznej	I.1 I.6 II.1 II.2 II.6 II.7 III.4 III.5 III.6 III.8
Sztuka ludowa	Ludowy strój świąteczny, wybrane regiony sztuki ludowej i charakterystyczne dla nich dzieła, formy i motywy: Łowicz, Kujawy, Kurpie, Kraków i Podhale, Podlasie, Śląsk.	Wykonywanie obrazów, rzeźb, ozdób świątecznych, wycinanek, tradycyjnymi technikami wykorzystywanymi przez artystów ludowych. Projektowanie form użytkowych inspirowanych motywami ludowymi.	I.1 I.6 II.1 II.4 III.1 III.2 III.3 III.8

Treści nauczania klasa 6

Tematyka zagadnień	Treści nauczania		Odniesienie do podstawy programowej
	Wiedza o dziedzinach sztuki, formach i technikach plastycznych	Aktywność plastyczna	
Styl w sztuce – wprowadzenie	Zarys tematyki dotyczącej stylów w sztuce: wyznaczniki stylowe; definicja stylu.		I.1 I.6 III.1 III.2 III.4 III.5 III.6
Malarstwo i styl	Style zdobienia w malarstwie wazowym starożytnej Grecji. Malarstwo w cesarstwie rzymskim. Romańskie miniatury i gotyckie witraże. Trzech tytanów renesansu i ich dzieła. Przestrzeń w dziełach renesansu – perspektywa zbieżna. Światłocień i kolorystyka w obrazach baroku i rokoka. Klasycyzm – rysunek to podstawa. Style w malarstwie XIX wieku: romantyzm, realizm, Impresjonizm, postimpresjonizm i ich cechy. Fowizm – moc koloru. Abstrakcjonizm – sztuka nieprzedstawiająca. Kubizm – geometryzacja kształtu, uproszczenie. Surrealizm. Popular-art (pop-art) – podniesienie cywilizacyjnych osiągnięć ludzkości do rangi dzieł sztuki. Op-art.	Działania plastyczne inspirowane malarstwem z uwzględnieniem cech i technik właściwych dla poszczególnych stylów. Ilustracje w podręczniku, fotografie i reprodukcje w albumach przedstawiające zabytki malarstwa w Polsce i Europie jako inspiracja do interpretacji słownej (opis) i plastycznej. Stosowanie poznanych ornamentów (meander, palmeta, fala, arabska itd.) jako inspiracji do projektowania motywów dekoracyjnych. Projektowanie inicjału o określonej tematyce i kompozycji. Projektowanie kompozycji plastycznych opartych na zasadach perspektywy zbieżnej. Szkice rysunkowe i malarskie w plenerze – obserwacja natury, krajobrazu. Posługiwanie się plamą barwną jako środkiem wyrazu w malarstwie; stosowanie różnorodnych technik i metod malarskich (pointylizm),	I.1 I.2 I.3 I.4 I.5 I.6 II.1 II.2 II.5 II.6 III.1 III.2 III.4 III.5 III.6

		<p>technik mieszanych, twórcze poszukiwania własnych form wypowiedzi malarskiej (inspirowanie się skojarzeniami i snami); uzyskiwanie różnorodnych efektów fakturalnych; kompozycje malarskie monochromatyczne i kontrastowe; wykorzystanie złudzeń optycznych do tworzenia kompozycji barwnych.</p>	
Rzeźba i styl	<p>Rzeźba prehistoryczna. Klasyczny kanon piękna, posąg konny, portret realistyczny – rzeźba w starożytnej Grecji i Rzymie. Romańskie kapitele. Kamień i drewno – religijna rzeźba gotycka. Inspiracje antykiem – rzeźba w renesansie. Stylowe elementy dekoracyjne. Ekspresja, dynamika, akcentowanie kontrastów w rzeźbie baroku. Klasycystyczne zasady kompozycji rzeźbiarskiej i idealizacja kształtów. Rzeźba XX wieku. Łączenie różnorodnych elementów i korzystanie z „przedmiotów gotowych”, rzeźba kinetyczna – instalacje z elementów wprawianych w ruch przez wiatr, rzeźba abstrakcyjna.</p>	<p>Działania plastyczne inspirowane rzeźbiarstwem z uwzględnieniem cech i technik właściwych dla poszczególnych stylów. Ilustracje w podręczniku, fotografie i reprodukcje w albumach przedstawiające zabytki rzeźby w Polsce i Europie jako inspiracja do interpretacji słownej (opis) i plastycznej. Wykonywanie stabilnych i mobilnych kompozycji trójwymiarowych; wykorzystywanie różnorodnych narzędzi i materiałów rzeźbiarskich (plastelina, glina, surowce wtórne); uzyskiwanie zróżnicowanych form i faktur. Kształtowanie przestrzennego motywu dekoracyjnego (maskarona lub gargulca). Tworzenie reliefu opartego na zasadach konstruktywizmu.</p>	<p>I.1 I.2 I.3 I.4 I.5 I.6 II.1 II.2 II.3 II.5 II.6 III.1 III.2 III.4 III.5 III.6</p>
Architektura i styl	<p>Świątynia, style w architekturze starożytnej Grecji. Architektura rzymska: bazylika, amfiteatr, łuk triumfalny. Labirynt. Romańskie klasztory i kolegiaty. Gotyckie katedry. Średniowieczne fortyfikacje. Architektura inspirowana formą budowli antycznych (renesans). Barokowy przepych i klasyczny ład: budowle i ogrody. Architektura XX wieku. Funkcjonalne budowle o geometrycznych kształtach, zbudowane z wykorzystaniem nowoczesnej technologii i materiałów.</p>	<p>Działania plastyczne inspirowane architekturą z uwzględnieniem cech i technik właściwych dla poszczególnych stylów. Ilustracje w podręczniku, fotografie i reprodukcje w albumach przedstawiające zabytki architektury w Polsce i Europie jako inspiracja do interpretacji słownej (opis) i plastycznej. Projekt portalu. Tworzenie makiety zamku średniowiecznego. Wykonanie kompozycji rytmicznej inspirowanej renesansową attyką. Projektowanie ogrodu.</p>	<p>I.1 I.2 I.3 I.4 I.5 I.6 II.1 II.2 II.3 II.5 II.6 III.1 III.2 III.4 III.5 III.6</p>
Sztuka użytkowa i styl	<p>Sztuka użytkowa na przestrzeni epok: płótno, fryzjerstwo. Rokokowe fryzury. Wybitne dzieła rzemiosła artystycznego.</p>	<p>Posługiwanie się wybranymi środkami formalnymi do projektowania wybranych form rzemiosła; projekt dekoracyjnej zbroi; projektowanie fryzury inspirowanej modą rokoka.</p>	<p>I.1 I.5 I.6 II.1 II.2 II.4 II.5 II.6 II.7 III.4 III.5 III.6</p>

Muzeum	Rola i funkcje muzeów. Mapa muzeów w Polsce. Muzealne ABC: wystawa stała, czasowa, galeria, wernisaż, kurator wystawy.	Przygotowywanie wystawy i wernisażu na określony temat. Tworzenie „muzeum wyobraźni”: wybór i wartościowanie dzieł sztuki na podstawie indywidualnego kryterium.	I.1 I.6 II.4 II.5 II.7 III.1 III.2 III.4 III.5 III.7 III.8
Artyści ludowi	Definicja: etnografia. Funkcje muzeum etnograficznego. Sylwetki wybranych twórców ludowych: Ewelina Pęksa, Roman Śledź, Katarzyna Gawłowa.		I.1 I.6 II.4 II.5 II.7 III.1 III.2 III.3 III.7 III.8

Treści nauczania klasa 7

Tematyka zagadnień	Treści nauczania		Odniesienie do podstawy programowej
	Wiedza o dziedzinach sztuki, formach i technikach plastycznych	Aktywność plastyczna	
Jak odczytywać dzieła sztuki? – wprowadzenie	Zarys analizy dzieła sztuki: tworzywo dzieła, forma, treść i relacja z odbiorcą.		I.1 III.1 III.2 III.4 III.5 III.6 III.8
Tworzywo dzieła sztuki	Techniki rysunkowe. Techniki graficzne. Techniki malarskie. Techniki rzeźbiarskie – tradycyjne i nowoczesne. Materiał i konstrukcja w architekturze. Architektura organiczna i ekologiczna. Technologie sztuki nowych mediów (fotografia tradycyjna i cyfrowa, film, grafika komputerowa, digital art). Upcykling w sztuce. Arte povera – sztuka biedna. Nowoczesne formy realizacji artystycznych – happening, instalacja video art.	Wykorzystywanie wybranych technik rysunkowych, malarskich, rzeźbiarskich, graficznych, nowych mediów do tworzenia i określonych działań artystycznych. Posługiwanie się linią, kreską, konturem, światłocieniem, plamą walorową w celu osiągnięcia zamierzonych efektów w rysunku; różnorodność formalna rysunku – rysunki studyjne, nieprzedstawiające. Ekslibris – tworzenie małych form graficznych. Wykorzystywanie laserunku w kompozycji malarskiej. Zestawianie i łączenie elementów – tworzenie asamblażu. Konstrukcje architektoniczne – wykonywanie makiet i projektów. Wykorzystywanie nowoczesnych form realizacji	I.1 II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6 II.7 III.1 III.2 III.4 III.5 III.6

		do wyrażenia własnych dążeń twórczych – organizowanie happeningu; tworzenie rekwizytów. Wykorzystywanie nowych mediów jako narzędzia działań twórczych.	
Forma sztuki	dzieła Linia i kontur. Linearna secesja. Komiks. Karykatura. Barwa – jasność, nasycenie, walor. Funkcje koloru – fowizm, kapizm i malarstwo barwnych płaszczyzn. Kompozycja i proporcje; złoty podział; kadrowanie i plany. Konceptualizm i nurt site-specific. Sztuka publiczna i relacyjna. Kształt i światło. Faktura w rzeźbie i malarstwie. Perspektywa i głębia. Ekspresja, kontrast, deformacja. Street art – graffiti, szablon, wlepka, mural.	Celowe i świadome wykorzystywanie formalnych środków plastycznych we własnej ekspresji artystycznej. Posługiwanie się różnorodnymi formami ekspresji – język koloru, kształtu, ruchu, przestrzeni. Projektowanie komiksu. Wykorzystywanie gotowych przedmiotów do tworzenia określonych kompozycji – fotografowanie układów odpowiednio ułożonych i oświetlonych. Wykonywanie rysunków studyjnych z wykorzystaniem modelunku światłocieniowego. Tworzenie form haptycznych. Projektowanie scenografii i masek ze świadomym wykorzystaniem wiedzy o perspektywie, kontraście i deformacji. Wykorzystanie ekspresji kolorystycznej i kompozycyjnej do wykonania muralu.	I.1 I.2 I.3 I.4 I.5 II.1 II.2 II.3 II.6 II.7 III.4 III.5 III.6
Treść sztuki	dzieła Tematy dzieł sztuki (rodzaje portretów, pejzaży, scen; martwa natura) Symbol i znak w dziele sztuki (alegoria, vanitas). Symbolizm. Dzieła – abstrakcyjne i realistyczne. Moda.	Świadome wyrażanie we własnej twórczości określonych treści, posługiwanie się formą, projektowanie z uwzględnieniem cech stylowych. Aranżacja i fotografowanie sceny portretowej o określonej ekspresji. Posługiwanie się symbolem w swoich działaniach twórczych. Inspirowanie się motywami realnymi do kreowania abstrakcyjnej kompozycji opartej na deformacji. Inspirowanie się modą dawnych epok do tworzenia własnych projektów. Posługiwanie się wybranymi środkami formalnymi do projektowania strojów.	I.1 I.6 II.1 II.2 II.3 II.6 II.7 III.1 III.2 III.4 III.5 III.6
Sztuka i prawo autorskie	Kopia, reprodukcja, falsyfikat. Własność intelektualna i symbole jej oznaczeń, autorskie prawa osobiste i majątkowe.	Wykonywanie reprodukcji dzieła sztuki, kopiowanie. Stosowanie wiedzy o własności intelektualnej w odniesieniu do efektów działań twórczych innych osób oraz własnych.	I.1 I.5 I.6 II.5 II.6 III.4 III.5 III.6 III.8

Sztuka i artyści amatorzy.	Definicja: sztuka naiwna, prymitywista. Sylwetki wybranych twórców naiwnych: Henri Rousseau, Nikifor, Anna Mary Robertson Moses, Maud Lewis		I.1 I.5 I.6 II.1 II.2 II.4 II.5 II.6 II.7 III.3 III.4 III.5 III.6 III.8
Muzeum realne i wirtualne	Największe muzea świata. Strony internetowe popularyzujące sztukę. Muzeum sztuki cyfrowej.		I.1 I.6 III.1 III.2 III.4 III.5 III.7 III.8

IV. Procedury osiągnięcia celów

- Wykorzystywanie różnorodnych metod nauczania (mini wykład poparty demonstracją, pogadanka, praca z podręcznikiem, drama, opis dzieła sztuki).
- Umożliwienie bezpośredniego kontaktu z dziełami sztuki – wizyty w muzeach, galeriach, zwiedzanie zabytków kultury znajdujących się w bliskim otoczeniu ucznia.
- Stwarzanie sytuacji motywujących do porównywania, tworzenia pojęć, wartościowania.
- Aranżowanie sytuacji problemowych i emocjonalnych motywujących do ekspresji artystycznej.
- Inspirowanie pracy twórczej strukturą i właściwościami materiałów plastycznych.
- Wykorzystywanie tematyki pracy plastycznej i środków formalnych do symbolicznego lub bezpośredniego wyrażania emocji.
- Obserwowanie otoczenia – tworzenie prac plastycznych na podstawie subiektywnych doświadczeń; działania plastyczne w plenerze, wykorzystywanie surowców naturalnych.
- Posługiwanie się różnorodnymi technikami plastycznymi i środkami ekspresji artystycznej.
- Wykorzystywanie komputera jako narzędzia do twórczości plastycznej.
- Wykorzystywanie komputera (internet) do poszerzania wiedzy o sztuce.
- Stosowanie komputerowych programów graficznych jako narzędzia do tworzenia kompozycji plastycznych.
- Interpretowanie plastyczne utworów literackich i muzycznych.
- Tworzenie sytuacji sprzyjających interakcjom z otoczeniem – praca w grupie – każdy uczeń wykonuje pracę samodzielnie, a następnie jest ona łączona w ogromne wspólne dzieło lub też uczniowie pracują w grupach nad projektem edukacyjnym.
- Zachęcanie i angażowanie uczniów do udziału w kulturalnych działaniach szkoły i regionu (uroczystości, kiermasze, wystawy, konkursy plastyczne).
- Inspirowanie działań plastycznych osiągnięciami sztuki minionych epok.
- Przyswajanie i utrwalanie wiadomości na temat sztuki minionych epok poprzez dotyczące jej działania plastyczne.

V. Przewidywane osiągnięcia uczniów

Uczeń:

- potrafi wymienić barwy podstawowe, potrafi zastosować wiedzę o barwach podstawowych do uzyskania barw pochodnych, potrafi wykorzystać wiedzę o barwie do stworzenia pracy plastycznej w wybranej gamie barwnej, stosuje świadomie kontrast barwny, zna pary barw kontrastowych – wykonuje ćwiczenia plastyczne, wykorzystując ich właściwości, stosuje akcent barwny w celu otrzymania określonego efektu plastycznego;

- wykorzystuje barwę jako komunikat – potrafi wyrazić nią nastrój smutku, radości, wyrazić agresję i spokój;
- potrafi wykonać pracę plastyczną z zastosowaniem światłocienia, potrafi określić rolę światła w dziele sztuki, zna naturalne i sztuczne źródła światła i wie, jaka jest ich rola w dziele sztuki, rozumie, co to jest walor, rozróżnia plamy walorowe, wie, czym różnią się plamy walorowe w obrębie danej barwy, jak uzyskiwać plamy walorowe w celu otrzymania określonego efektu w pracy plastycznej;
- tworzy proste kompozycje linearne, zna rolę kreski w dziele sztuki i jej różnorodne rodzaje;
- potrafi tworzyć faktury w obrębie działań plastycznych: rysunek, malarstwo, rzeźba; rozpoznaje różnice fakturalne w dziełach sztuki – wie, czym różnią się faktury w obrębie danej dziedziny sztuki;
- opisze funkcję perspektywy w dziele plastycznym – potrafi tworzyć kompozycje z zastosowaniem metod przedstawiania przestrzeni na płaskiej powierzchni, konstruuje układy oparte na zasadach perspektywy zbieżnej, kulisowej, barwnej itd.;
- potrafi zastosować odpowiednie środki do uzyskania wrażenia bezruchu i spokoju oraz siły i dynamiki w kompozycji plastycznej, wie, co to jest symetria w dziele sztuki i na jakiej zasadzie opierają się układy asymetryczne, potrafi rozpoznać rytm w dziełach malarstwa i architektury, zna i świadomie stosuje zasady budowy określonych układów kompozycyjnych we własnych działaniach plastycznych;
- wymienia i opisuje funkcje rysunku – funkcja pomocnicza – rysunek jako szkic, rysunek jako samodzielne dzieło sztuki; wie, że linia jest podstawowym środkiem wyrazu plastycznego w rysunku; rozróżnia sposoby rysowania: rysunek linearny, światłocieniowy, walorowy; potrafi się celowo posługiwać podstawowymi narzędziami rysunkowymi (ołówkiem, piórko, węgiel);
- wymienia i opisuje właściwości dzieła malarskiego – plama jako podstawowy środek wyrazu plastycznego w malarstwie; akwarela – potrafi posługiwać się techniką akwareli, rozpoznaje dzieła sztuki wykonane tą techniką i charakterystyczny dla niej rodzaj plamy malarskiej, gwasz (farba plakatowa) – potrafi posługiwać się techniką gwaszu, rozpoznaje charakterystyczny dla niej rodzaj plamy malarskiej; farby olejne, witraż, mozaika, fresk – rozpoznaje dzieła sztuki wykonane tymi technikami, zna ich charakterystyczne cechy, zastosowanie i sposoby wykonywania dzieł w tych technikach; potrafi rozróżnić plamy barwne charakterystyczne dla poszczególnych technik malarskich;
- wie, że dzieło sztuki rzeźbiarskiej posiada trzy wymiary, zna tradycyjne i współczesne materiały, z których wykonuje się rzeźby i sposoby wykonywania obiektów tego obszaru sztuki; rozróżnia rodzaje rzeźby, płaskorzeźba – relief; wykonuje ćwiczenia rzeźbiarskie w glinie (dodawanie), mydle (odejmowanie); konstruuje układy mobilne z różnorodnych materiałów;
- rozumie pojęcie i podstawowe funkcje architektury – specyfikę obiektów/wytworów tej dziedziny sztuki; architektura mieszkalna, sakralna, użyteczności publicznej, zamek i jego funkcje obronne, pałac jako budowla reprezentacyjna; podstawowe materiały stosowane do tworzenia dzieł architektury; układy kompozycyjne stosowane w architekturze; potrafi zaprojektować przestrzenny układ architektoniczny;
- posiada wiedzę na temat grafiki – rozumie pojęcia *matryca*, *odbitka (rycina)* i ich funkcje; wie, że dzieło grafiki jest dziełem sztuki w wielu egzemplarzach, zna metody opracowywania matryc graficznych – wie, na czym polega druk wypukły, wklęsły i płaski; poprawnie nazywa dzieła sztuki graficznej zgodnie z techniką ich wykonania – drzeworyt, linoryt, miedzioryt, litografia itd.; wie, na czym polega grafika komputerowa i specyfika powstawania dzieł w programach graficznych; wie, co to jest grafika artystyczna/warsztatowa i użytkowa; odróżnia wytwory plastyczne grafiki artystycznej i użytkowej;
- rozumie pojęcia wzornictwo przemysłowe, design, prototyp; wie, dlaczego i po co projektowaniem przedmiotów codziennego użytku zajmują się artyści, potrafi wykorzystać wiedzę z tej dziedziny do tworzenia estetycznego wyglądu własnego oraz otoczenia;
- potrafi rozróżnić dzieło fotografii artystycznej; wie, na czym polega tworzenie dzieł sztuki fotograficznej; zna związki między plastyką a fotografią (kompozycja, oświetlenie, faktura itd.);
- wie, jaką rolę pełnią elementy plastyczne w powstawaniu filmu i sztuki teatralnej, określa poprawnie profesje osób zajmujących się stroną plastyczną powstawania tych dzieł (scenograf, kostiumolog itd.);
- wymieni i opisze dzieła i style sztuki ludowej w Polsce, wie jaki styl obejmuje jego region, potrafi wykonać charakterystyczne dla swojego regionu ozdoby ludowe;
- potrafi wymienić i scharakteryzować podstawowe tematy artystyczne;
- celowo stosuje określone środki formalne i technikę plastyczną do wyrażenia na płaszczyźnie obrazu wybranego tematu;
- zna nazwy stylów w sztuce – potrafi je i wymienić oraz rozpoznać ich najważniejsze cechy;
- wymieni najbardziej charakterystyczne zabytki i opisuje ich przynależność stylową w Polsce i Europie;
- potrafi określić przynależność stylową zabytków w najbliższej okolicy;
- potrafi opisywać wybrane dzieła pod względem przynależności do stylu i dziedziny sztuki, zastosowanych środków formalnych, tematu i techniki wykonania.

VI. Ocena osiągnięć ucznia

Ocena ucznia w zakresie plastyki jest trudna, ponieważ obejmuje nie tylko stopień przyswojenia określonej wiedzy, ale również umiejętność posługiwania się nią w kontekście aktywności twórczej. Na plastyce oceniana jest kreatywność, wrażliwość na problemy, umiejętność ich dostrzegania, definiowania i rozwiązywania. Nauczyciel ocenia też poziom wrodzonych predyspozycji ucznia – w tym wypadku zdolności plastycznych, na które uczeń nie ma wpływu i nie zależą one od jego zaangażowania w działanie twórcze. Poniżej przedstawione kryteria mają charakter otwarty i są dla nauczyciela wskazówką do tworzenia własnego systemu oceniania (dają mu możliwość dostosowania go do własnych obserwacji, przemyśleń i klasyfikacji). Każdy zespół uczniów to grupa indywidualności, których rozwój twórczy jest procesem subiektywnym, przybiera własne tempo i kierunek. Szczególnie na plastyce nauczyciel musi to uwzględnić w trakcie oceny.

Na lekcjach plastyki w szkole podstawowej ważna jest zarówno ocena efektu końcowego w postaci rysunku, kompozycji malarskiej czy rzeźby, jak i sam proces twórczy, którego świadkiem jest nauczyciel – zaangażowanie ucznia, stopień przekraczania samego siebie, barier twórczych, poznawczych i komunikacyjnych.

W procesie oceniania efektów aktywności twórczej należy zwrócić uwagę na to, aby każdorazowo ustalać kryteria oceny związane z konkretnym działaniem plastycznym. Przed przystąpieniem do wykonywania pracy plastycznej uczeń powinien dokładnie orientować się nie tylko w jej temacie, ale także w tym, na co będzie zwracał uwagę nauczyciel w trakcie jej oceny.

Formy oceniania zapewniają uczniowi otrzymanie informacji na temat wyników własnej pracy oraz aktywizują jego rozwój, wskazując mu kierunek poprawy. Na lekcjach plastyki można stosować następujące formy oceny:

- wypowiedź (odpowiedź) ustna;
- wypowiedź pisemna: opis dzieła sztuki, sprawdzian (test luk, wyboru), quiz, krzyżówka;
- ćwiczenia praktyczne: rysunek, praca malarska, graficzna, formowanie kształtu, przestrzeni, kompozycje plastyczne wykorzystujące różne materiały i formy;
- inscenizacje, prezentacje, udział w konkursach.

Oceniając teoretyczną wiedzę ucznia, dotyczącą sztuki oraz jego aktywność plastyczną, należy uwzględnić:

- stopień przyswojenia wiadomości na określony temat;
- aktywność i zaangażowanie w samodzielne rozwiązywanie problemów, wykonywanie ćwiczeń i poleceń;
- porządkowanie własnej wiedzy, kojarzenie faktów, dostrzeganie analogii;
- stopień zainteresowania sztuką – udział w dyskusjach, wyrażanie poglądów, formułowanie własnych wniosków dotyczących określonych zagadnień;
- zaangażowanie w pracę twórczą;
- stopień przekraczania indywidualnych barier rozwojowych – twórczych, poznawczych, komunikacyjnych, organizacyjnych w trakcie działań plastycznych;
- oryginalne rozwiązywanie problemów plastycznych;
- stopień poczucia odpowiedzialności za własne i grupowe działanie;
- celowe wykorzystywanie wiedzy o środkach formalnych do ekspresji własnej;
- indywidualne zainteresowanie działalnością plastyczną, współtworzenie życia kulturalnego klasy i szkoły.

KRYTERIA OCENY

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- lekceważy swoje obowiązki: nie przynosi wymaganych materiałów plastycznych, podręcznika itp.;
- nie uczestniczy w działaniach plastycznych;
- nie wykonuje ćwiczeń i poleceń dotyczących wiedzy o sztuce;
- biernie uczestniczy w lekcjach – nie bierze udziału w dyskusjach, pogadankach;
- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności objętych programem;
- nie wykazuje woli poprawy oceny.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- lekceważy swoje obowiązki: rzadko przynosi wymagane materiały plastyczne,

podręcznik itp.;

- niechętnie podejmuje działania plastyczne na lekcji;
- nie jest zainteresowany przedmiotem: sporadycznie bierze czynny udział w lekcji;
- nie wykonuje systematycznie ćwiczeń i poleceń dotyczących wiedzy o sztuce;
- fragmentarycznie opanował wiadomości i umiejętności objęte programem;
- nie wykazuje woli uzupełnienia wiadomości i poprawy oceny.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- swoje obowiązki traktuje poważnie; najczęściej jest przygotowany do lekcji, przynosi wymagane materiały plastyczne, podręcznik itp.;
- mało aktywnie uczestniczy w zajęciach, nie zawsze jest zainteresowany tym, co się dzieje na lekcji;
- dość systematycznie i w sposób poprawny wykonuje ćwiczenia i polecenia dotyczące wiedzy o sztuce;
- wykonuje prace plastyczne, najczęściej zgodnie z tematem i założeniami, ale na niskim poziomie osiągnięć;
- posiada podstawowe wiadomości i umiejętności objęte programem.

Ocena dobra

Uczeń:

- poważnie traktuje swoje obowiązki; jest przygotowany do lekcji, przynosi wymagane materiały plastyczne, podręcznik itp.;
- jest zainteresowany lekcją i umiarkowanie zaangażowany w jej formy;
- systematycznie wykonuje zadania dotyczące wiedzy o sztuce;
- prace plastyczne wykonuje starannie i zgodnie z tematem;
- posługuje się wiadomościami i umiejętnościami objętymi programem.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- zawsze jest przygotowany do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały;
- z zaangażowaniem uczestniczy w różnorodnych formach lekcji: jest zainteresowany tematem, uczestniczy w dyskusjach;
- potrafi pracować w grupie, odpowiedzialnie traktuje powierzone zadania;
- zadania dotyczące wiedzy o sztuce wykonuje z pełną znajomością tematu;
- wykonuje estetyczne prace plastyczne, zgodnie z tematem, wykazuje się umiejętnością celowego stosowania środków formalnych i oryginalnością;
- posiada pełne wiadomości i umiejętności objęte programem.

Ocena celująca

Uczeń:

- posiada pełne wiadomości i umiejętności objęte programem, a także wykazuje się wiedzą ponadprogramową, uzupełnianą wiadomościami z różnych źródeł;
- zawsze jest przygotowany do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały;
- w zauważalny sposób interesuje się sztuką: uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, bierze aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły;
- z zaangażowaniem uczestniczy w różnorodnych formach lekcji: bierze udział w dyskusjach, broni swoich poglądów, dostrzega analogie, z szacunkiem odnosi się do działalności twórczej kolegów;
- potrafi pracować w grupie, odpowiedzialnie traktuje powierzone zadania;
- wykonuje oryginalne prace plastyczne, stosuje niekonwencjonalne rozwiązania w działaniach twórczych.